

Mariusz Mielczarek SVD • BOLIWIJA

Sanktuarium w Copacabanie

Miesiąc maj zawsze kojarzy mi się z piękną, przebudzającą się po zimowym letargu przyrodą, pięknymi krajobrazami z czasów seminarium w Pieniężnie oraz kapliczkami Matki Boskiej, przy których ludzie gromadzili się na nabożeństwach majowych. Jest to piękna tradycja, która wydaje się powoli zanikać, ale to te właśnie kapliczki, mające często skomplikowane historie, po dziś dzień świadczą o opiece Matki Bożej nad nami, Jej dziećmi.

Kiedy słyszymy słowo Copacabana, od razu przychodzi nam na myśl piękna plaża w brazylijskim Rio de Janeiro, kojarząca się z wymarzonym urlopem na drugim końcu świata, spacerem po słynnej promenadzie i kąpielą w ciepłych wodach oceanu. Niewiele osób jednak wie, skąd pochodzi ta nazwa, a wiąże się ona z pewną kapliczką Matki Boskiej.

W XVII w. handlarze srebra z Boliwii przywieźli ze sobą replikę figurki Matki Boskiej z boliwijskiego miasta Copacabana do dzielnicy Rio de Janeiro w Brazylii, wówczas nazywaną Sacopenapã. Zbudowali tam małą kaplicę, w sąsiedztwie słynnej dziś plaży brazylijskiej, i umieścili w niej figurkę Matki Bożej z Copacabany, od której kaplica wzięła nazwę. Kaplicę jednak zburzono w 1914 r., a na jej miej-

scu wybudowano fort wojskowy, który także nazwano Copacabana.

Wspomniane miasto Copacabana w Boliwii jest położone na wysokości 3800 m n.p.m. na półwyspie otoczonym wodami najwyższego położonego na świecie naturalnego jeziora Titicaca. Od stolicy Boliwii, La Paz, Copacabana dzieli 139 km. W pobliżu Copacabany znajdują się wyspy Słońca i Księżycy, będące starożytnymi miejscami świętymi Aymarów i Inków.

Istnieje kilka hipotez dotyczących znaczenia nazwy Copacabana w Boliwii. Mówi się, że wywodzi się ona z języka keczua, używanego przez Inków, i oznacza „niebieską plażę” lub „niebieski punkt widokowy”. Inni twierdzą, że nazwa *kota kahuana* pochodzi z języka aymara i oznacza „widok na jezioro”.

O. Mariusz Mielczarek SVD na wzgórzu Kalwarii w Copacabanie

NIEZGODA MIĘDZY ANANSAYAS I URINSAYAS

W latach 1539-1574 tereny na półwyspie wokół Copacabany, należące dzisiaj do Boliwii, były ewangelizowane przez dominikanów, którzy – oprócz szerzenia chrześcijaństwa – rozpo-

Kapliczki na wzgórzu Kalwarii

Entrada (uroczyste wejście) jednej z grup pielgrzymkowych

zdjęcia: Mariusz Mieczanek SVD

wszeczniali również kult Najświętszej Maryi Panny. Jeszcze ok. 1580 r. mieszkańcy tego regionu żyli podzieleni na dwie społeczności, Anansayas i Urinsayas, które mimo przyjęcia wiary chrześcijańskiej żyły przywiązane do swojej pierwotnej religii. Słabe zbiory i inne przeciwności zmusiły jednak mieszkańców tych ziem do refleksji nad tym, w jaki sposób zdobyć przychylność nieba. Anansayas wyszli z inicjatywą pojednania, zawierając tę ideę Matce Boskiej Gromnicznej. Urinsayas twierdzili jednak, że za patrona należy obrać św. Sebastiana. Różnica zdań spowodowała, że do pojednania nie doszło.

Potomek Inków, Franciszek Tito Yupanqui, niezadowolony z takiego obrotu sprawy, postanowił wykonać z gliny figurkę Matki Boskiej z nadzieją, że to pomoże w zjednoczeniu obydwu plemion. Jednak dzieło niedoświadczonego artysty, wspomaganego przez jego brata Filipa, nie spotkało się z pozytywnym odbiorem, przez co figurka z ołtarza została przeniesiona do zakrystii. Nie dając za wygraną, Franciszek Tito, za namową swojej rodziny, udał się do miasta Potosí, słynącego z tego, że mieszkali tam wybitni rzeźbiarze figur świętych. W pracowni Diego Ortiza nabrał Franciszek Tito wprawy w rzeźbieniu w drewnie, co zachęciło go do zrobienia nowej figurki Matki Bożej. Za model posłużyła mu figura MB Różańcowej, znajdująca się w klasztorze św. Dominika.

Urinsayas przyjęli gest pojednania ze strony Anansayas, ale nie zaakceptowali figurki autorstwa Franciszka Tito Yupanqui, który ostatecznie zdecydował się ją sprzedać. Nabył ją w La Paz kapłan pochodzący z Copacabany, który postanowił przywieźć rzeźbę z powrotem na miejsce, gdzie pierwotnie miała się znajdować. W dniu 2 lutego 1583 r. figurka Maryi uroczystie wróciła do Copacabany i znajduje się tam po dziś dzień, co czyni to sanktuarium maryjne jednym z najstarszych w Ameryce, obok sanktuarium w Guadalupe w Meksyku.

MATKA BOŻA W COPACABANIE

Rzeźba Matki Bożej, wysokości ok. 120 cm, jest wykonana z drewna maguey i jest pokryta czystym złotem, na wzór inkaskiej księżniczki. W lewym ręku Maryja trzyma Dziecię Jezus w taki sposób, jakby miało upaść, a w prawej ma koszyk z gołębiami. Od początku ten wizerunek zyskał sławę jako cudowny i jego kult rozprzestrzenił się najpierw w regionie, a potem na całym kontynencie. W latach 1614-1618 augustianie zbudowali tu pierwszą kaplicę. Wicekról Limy, Conde de Lemos, od 1668 r. wspierał budowę bazyliki i uczestniczył w jej otwarciu w 1678 r.

Obecna bazylika została wzniesiona w 1805 r., a figurka została koronowana przez papieża Piusa XI w 1925 r.

Copacabana stała się ważnym ośrodkiem kultu maryjnego w Boli-

Pojazd gotowy do przyjęcia błogosławieństwa

wii, do którego rokrocznie przybywają rzesze pielgrzymów nie tylko z kraju, ale i z całego świata. Jest to też miejsce chętnie odwiedzane przez turystów z różnych krajów.

To jedna z wielu historii, dotycząca wizerunku Matki Boskiej, których jest bardzo dużo w różnych częściach świata. Są one mniej lub bardziej interesujące, jedne bogate, inne skromne, ale każde z miejsc z wizerunkiem Maryi ma swoją unikalną historię, będącą często wotum wdzięczności za cud za Jej wstawiennictwem. Takich miejsc nie brakuje także w Polsce – przez dziesiątki lat czy nawet stulecia gromadziły one ludzi na modlitwie, zwłaszcza w maju.

Historia sanktuarium maryjnego w boliwijskiej Copacabanie może być zachętą do tego, aby nawiedzić kapliczkę Matki Boskiej w rodzinnej miejscowości, przypomnieć sobie historię jej powstania, przynieść świeże kwiaty i pomodlić się, jak to kiedyś bywało. ✚